

JAAP DE JONG: DAG ROMMELTJE

Het was in de tijden van het Kabinet Den Uyl dat de PPR zich een oordeel moest vormen over een maatschappij-hervormend voorstel: een wijziging van de Wet op de Ondernemingsraden. Erg eens worden, konden we niet. Voor Pier van Gorkum en een paar getrouwen was het de laatste aanleiding het politieke heil elders te zoeken. Hoewel ik het minderheidsstandpunt verwoordde, volgen deed ik hem niet. Wel was mijn belangstelling voor het medezeggenschapsvraagstuk definitief gevestigd. Vanaf dat moment in die dagen heeft medezeggenschap me dus bezig gehouden. En was het niet dat de politiek steeds weer riep en een gewillig oor vond, dan had ik ondertussen in een afstudeerscriptie het verraden van de medezeggenschapsgedachte door sociaal-demokraten onderzocht. Het is steeds de leidraad van linkse politici geweest dat zij, en alleen zij, wisten wat het best voor de mensen was, en dat die mensen beschermd moesten worden tegen hun eigen zwakheden en de verlokkingen van het kapitalisme, en dat zeggenschap over de eigen situatie niet te ver kon gaan omdat het dan een rommeltje zou worden. Of zo iets.

Een buitenkansje is het nu een baan te vinden die erop is gericht leden van ondernemingsraden, dienst- en medezeggenschapscommissies en dergelijke, te ondersteunen. Doof ben ik nu voor de lokroep van nog een bestuursperiode. Opvallend was het weer mee te maken in de sollicitatiegesprekken wat het standaardbeeld is van iemand met een politieke functie. Zelfs door betrokken en maatschappelijk actieve mensen worden politieke aktiviteit en ambities voor een politieke carrière onmiddellijk en onlosmakelijk aan elkaar gekoppeld. Zolang politiek met dat beeld beladen is, zal het moeilijk blijven iets van een schim van een betere wereld over het voetlicht te tillen.

Juist het bestaan van dit beeld bij het publiek is overigens een belangrijke verklaring voor de opgang en neergang van zovele nieuwe partijen de laatste twintig jaar. Partijen die zich buiten de gevestigde orde plaatsen (zoals Boerenpartij en Centrumpartij) of een geur van nieuwe frisheid vertonen (D'66 en PPR) krijgen

daarom plotseling aanhang. Een aanhang die bijna per definitie teleurgesteld moet worden. En wanneer je jezelf eerst afficheert als een zootje ongeregeld en de kiezers daarna steeds weer vertelt dat je in het centrum van de macht moet zitten om mee te tellen, dan stemmen die kiezers de volgende keer op iemand die daar ook zit. Jammer dat politieke en historische analyses in de PPR vooral gebruikt worden om gelijk te hebben, van tevoren gekozen zondebokken de schuld toe te schuiven, een kongresbesluit terug te draaien. Het beeld dat politici alleen uit zijn op carrière, macht en prestige breek je ook niet meer af, zeker niet zolang het CDA bestaat. Maar ook in eigen kring wordt aan dat beeld beantwoord. Hoe vaak blijken persoonlijke ambitie, rancune, teleurstelling en achterklap niet bepalender te zijn dan het belang van de eigen groep en wordt in extreme gevallen die groep er zelfs aan opgeofferd. Helemaal vrij te kunnen zijn van die kwalijke kanten van de politiek is een zinloze pretentie. Maar het helpt wel wanneer je als criterium hanteert dat je politiek leuk moet blijven vinden. Ga je met tegenzin naar een vergadering dan ga je gebukt onder een calvinistisch plichtsbef dat de hoge en edele zaak niet altijd dient. Maar het is elke politikus op het lijf geschreven belangrijk en dus onmisbaar te zijn. Toch zouden we best een paar afspraken kunnen maken met elkaar:

- niet meer dan twee avonden per week en een zaterdag per maand weg voor een PPR-vergadering;
 - na tweeënehalf uur verlaten we elke vergadering;
 - rond etenstijd trekken we allemaal de telefoonstekker uit het contact;
 - langer dan vijf minuten achtereenvolgende praten is alleen toegestaan wanneer je erom gevraagd wordt.
- Probeer maar, dan zal blijken:
- dat vergaderingen zonder jou soms zelfs betere besluiten nemen;
 - dat babbelen over vakanties en kinderen ook met partijgenoten kan;
 - dat minstens de helft van die vreselijke urgente zaken een paar dagen later niet belangrijk genoeg zijn om een tweede keer te bellen;
 - dat zwijgzame mensen opmerkelijke

dingen kunnen zeggen.

Maatschappelijke machtsverhoudingen liggen in meer dingen vast dan te veranderen is door het in uitpuilende weekendtassen door het hele land verplaatsen van vergaderstukken. Een goed lied, een sprekende foto, een bijtende cartoon kunnen meer bijdragen aan bewustwording dan het aannemen van amendement 192 bis, een grote overwinning op het Partijbestuur, toegegeven, waarmee 'niet' vervangen wordt door 'nooit'. Ophouden met politiek dus? Nee hoor. Maar wel jezelf eens gunnen buiten de tredmolen te stappen. Wat relativerender eens deraillerend de andere kant op lopen. Meer prioriteiten stellen en gevoeliger worden voor de zaken die werkelijk belangrijk zijn. Want heel wat maatschappelijke ontwikkelingen denderen uit zichzelf door, of wij er wel of niet wat van vinden. Het gaat erom op het juiste moment de wissel om te zetten. En daar ben je nooit op tijd bij als je achter de trein moet aanhollen omdat de vergadertas op het perron opensprong. Eens de tijd nemen om te leren van ontwikkelingen in het denken over organisaties. Want hoewel we jaarlijks het reglement herzien, hebben we een organisatie-model uit het partijpolitieke jaar nul. Terwijl in het bedrijfsleven, zeker niet met altijd edele bedoelingen weliswaar, wordt gezocht naar vormen om menselijke creativiteit vrij te maken, terwijl er in de overheid wordt gepraat over ambtelijk zelfbeheer, terwijl zich in grote bedrijven hele discussies afspelen over vergaande vormen van decentralisatie, hebben wij een landelijk bestuur dat alles 'bekoed'. Ben je lid van een PPR-Aktiecentrum omdat je in die gemeente woont en mag je alleen als je tot een verdrukte categorie hoort iets doen in een eigen klubje. Een politieke partij als federatie van plaatselijke partijen zonder veel landelijke structuur, dat lijkt me wel leuk. Het recht als lid zelf te mogen bepalen via welke groep je je stem op het kongres mag uitbrengen, lijkt me een verademing. „Maar mijnheer, wordt het dan geen rommeltje? Waar blijft dan de bestuurlijke draagkracht? Wie moet er dan coördineren?” Zal ik eens wat verklappen uit de bestuurlijke keuken: „Het is nu ook al een rommeltje.”